

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет природничих наук

Кафедра лісового та аграрного менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кліматично-орієнтоване лісівництво

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Лісове господарство

Спеціальність Н4 Лісове господарство

шифр і назва

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та

ветеринарна медицина

шифр і назва

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 10 від 25 червня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Кліматично-орієнтоване лісівництво
Викладач (-і)	Заїка Володимир Костянтинович
Контактний телефон викладача	067-148-0-626
Е-mail викладача	volodymyr.zaika@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	<u>3</u> кредитів Є КТС, <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультування проводиться за розкладом консультацій викладача, який розміщений на інформаційному стенді кафедри
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна «Кліматично-орієнтоване лісівництво» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти сучасного наукового бачення ролі лісів у контексті глобальних і регіональних кліматичних змін, а також на оволодіння практичними підходами до адаптивного управління лісовими екосистемами. Курс розкриває закономірності впливу зміни клімату на продуктивність, стійкість, біорізноманіття та санітарний стан лісів, з особливим акцентом на умови України та Карпатського регіону. У межах дисципліни розглядаються кліматичні ризики для лісового господарства (посухи, вітровали, пожежі, шкідники, хвороби), принципи адаптивного та наближеного до природи лісівництва, вибір порід і типів лісових насаджень з урахуванням кліматичних сценаріїв. Значна увага приділяється ролі лісів у пом'якшенні кліматичних змін через вуглецеве поглинання, регулювання мікроклімату та підтримання екосистемних послуг.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета курсу – формування у здобувачів вищої освіти системних знань і практичних навичок щодо ведення лісового господарства в умовах зміни клімату, адаптації лісів до кліматичних ризиків та використання лісів як інструменту пом'якшення кліматичних змін відповідно до принципів сталого розвитку.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є формування необхідних теоретичних, практичних та методологічних навичок:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сформуванню розуміння впливу кліматичних змін на стан, продуктивність і стійкість лісових екосистем; • ознайомити з принципами кліматично-орієнтованого та адаптивного лісівництва; 	

- навчити оцінювати кліматичні ризики для лісів і обґрунтовувати управлінські рішення;
- сформувані навички планування лісогосподарських заходів з урахуванням кліматичних сценаріїв і типів лісорослинних умов;
- розкрити роль лісів у пом'якшенні кліматичних змін і забезпеченні сталого розвитку.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
 ЗК2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
 ЗК3 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
 ЗК5 Здатність працювати в команді та автономно;
 ЗК7 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, дотримуючись принципів сталого розвитку.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність використовувати базові знання з лісівництва, лісової екології та дендрології;
 СК4. Здатність оцінювати стан лісових екосистем та насаджень;
 СК6. Здатність планувати та здійснювати лісогосподарські заходи;
 СК9. Здатність застосовувати принципи сталого та адаптивного лісокористування;
 СК11. Здатність враховувати вплив кліматичних факторів на ріст, розвиток і продуктивність лісів.

Результати навчання.

РН1. Пояснювати основні закономірності функціонування лісових екосистем;
 РН5. Аналізувати вплив абіотичних та біотичних факторів, зокрема кліматичних, на ліси;
 РН8. Обґрунтовувати вибір лісівничих заходів з урахуванням типів лісу та умов місцезростання;
 РН10. Застосовувати принципи сталого лісокористування та відтворення лісів;
 ПРН13. Використовувати базові методи моніторингу та оцінювання стану лісових насаджень.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	18
Практичні	12
Самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік)	Нормативний /

		навчання)	вибірковий
Перший	Н4 Лісове господарство	Четвертий	Вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год.		
	лекції	практичні заняття	самостійна робота .
Тема 1. Кліматична система Землі та сучасні кліматичні зміни.....	2	1	5
Тема 2. Вплив змін клімату на ліси України та Європи.....	2	1	5
Тема 3. Концепція кліматично-орієнтованого лісівництва.....	2	2	10
Тема 4. Адаптація лісів до посух, екстремальних температур і збурень.....	2	2	10
Тема 5. Лісовідновлення та лісорозведення в умовах зміни клімату.....	2	1	5
Тема 6. Видовий склад і генетична адаптація лісів.....	2	1	10
Тема 7. Ліси у пом'якшенні змін клімату (вуглецеві баланси, поглинання CO ₂).....	2	1	5
Тема 8. Роль ГІС і дистанційного зондування в кліматично-орієнтованому лісівництві.....	2	1	5
Тема 9. Міжнародний досвід та політика (FAO, EFI, EU Green Deal).....	2	2	5
ЗАГАЛЬНА:	18	12	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Поточний контроль на практичних заняттях – до 50 балів за семестр; поточний контроль на лекціях – до 40 балів за семестр; контроль самостійної роботи – до 10 балів за семестр. Сумарний підсумковий контроль – до 100 балів (сума балів за поточний контроль на практичних і лекційних заняттях та самостійної роботи). Шкала оцінювання (С. 23-24): https://surl.li/akuxua		
7. Політика навчальної дисципліни			
<p><u>Академічна доброчесність</u> дотримується при вивченні дисципліни. Зокрема не допускається списування під час проведення поточних та підсумкових контрольних заходів, самостійного виконання навчальних завдань (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей). Вимагається застосування посилок на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.</p>			

Відвідування занять є обов'язковим. Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю, а з іншої причини – у вигляді співбесіди. Пропущені практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні негативні оцінки, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття, до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп. У випадку пропуску більше 50 % часу аудиторного навантаження студент не допускається до іспиту.

Неформальна освіта. Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється «ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>). Процедура перезарахування здійснюється при співпадінні назви неформальної активності з назвою освітнього компоненту та кількістю кредитів. Для перезарахування кредитів неформальної освіти створюється комісія для прийняття рішення. Результати навчання, які отримані у неформальній освіті, враховуються при оцінюванні самостійної Роботи студентів з відповідних дисциплін.

8. Рекомендована література

Основна література

1. Молотков П.І. *Лісівництво*. – Львів: Світ, 2001. – 496 с.
2. Генсірук С.А. *Ліси України*. – Львів: Світ, 2002. – 496 с.
3. Погребняк П.С. *Основи лісової екології*. – Київ: Урожай, 1993. – 328 с.
4. Шеляг-Сосонко Ю.Р., Андрієнко Т.Л., Блюм Я.Б., Вассер С.П. *Біорізноманіття та зміни клімату*. – Київ: Наук. думка, 2012. – 304 с.
5. FAO. *Climate change and forestry: A guide for adaptation*. – Rome: FAO, 2018.
6. EFI. *Climate-smart forestry in Europe*. – European Forest Institute, 2016.

Інформаційні ресурси

1. Лісовий кодекс України / Закон України № 3404-IV “Про внесення змін до Лісового кодексу України”; [Затв. Постановою ВР України 08.02.2006]. Київ, 2006. 15 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.google.com.ua/search>.
2. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних ділянок” від 16.05.2007, № 733. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.google.com.ua/search>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Правил поліпшення якісного складу лісів” від 12.05.2007, № 724. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.google.com.ua/search>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Санітарних правил в лісах України” від 27.07.1995, № 555. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.google.com.ua/search>.

Викладач Заїка В.К.,
професор